

**UCHWAŁA NR XLVII/330/2023
RADY POWIATU SZTUMSKIEGO**

z dnia 28 czerwca 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sztumskiego
na lata 2023 - 2028.**

Na podstawie art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022r. poz. 1526) oraz art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901) Rada Powiatu Sztumskiego uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sztumskiego na lata 2023 – 2028, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Sztumskiego.

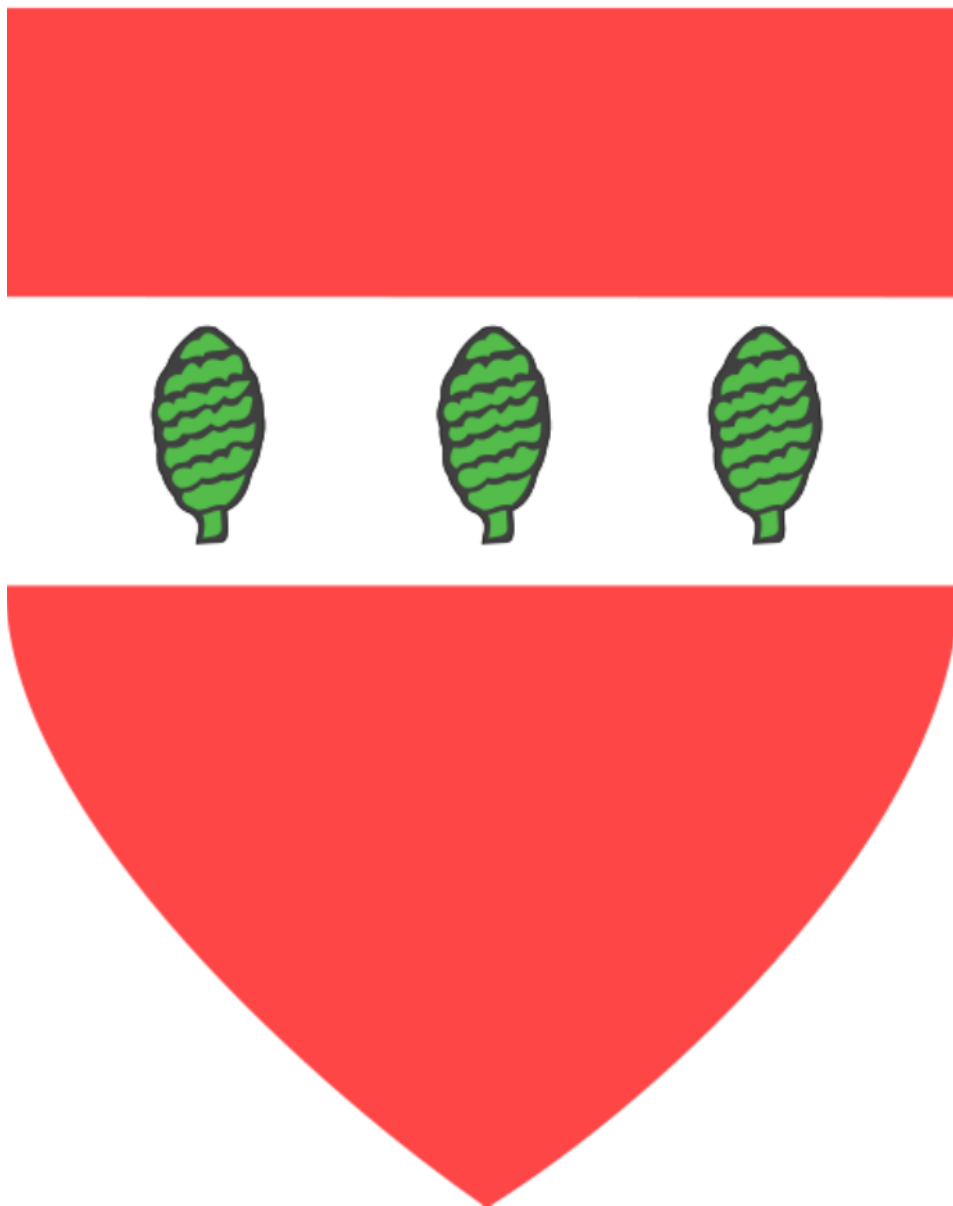
§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu Sztumskiego

Dariusz Browarczyk

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
POWIATU SZTUMSKIEGO
2023 - 2028**

Spis treści

Wstęp	3
1. Diagnoza sytuacji społecznej Powiatu Sztumskiego.....	4
1.1. Ogólna charakterystyka Powiatu Sztumskiego	4
1.2. Sytuacja demograficzna.....	4
1.3. Rynek pracy	7
1.4. Pomoc społeczna i wsparcie rodziny	9
1.5. Piecza zastępcza	13
1.6. Niepełnosprawność i osoby starsze	18
1.7. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i ekonomia społeczna.....	24
2. Analiza Swot	26
3. Cele strategiczne, operacyjne i zdania do realizacji	30
4. Wdrażanie Strategii	35
4.1. Monitoring i aktualizacja	35
4.2. Źródła finansowania	35
Zakończenie	36

WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sztumskiego 2023- 2028 jest dokumentem strategicznym mającym na celu poprawianie jakości życia mieszkańców i eliminowanie problemów społecznych. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej zobowiązuje do opracowania i realizacji strategii wszystkie szczeble samorządu lokalnego. Art. 19 pkt 1 tejże ustawy stanowi, iż do zadań własnych powiatu należy „opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”. W świetle przepisów ustawy o pomocy społecznej strategia powinna zawierać: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią oraz określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz wskaźników realizacji działań.

Strategia określa priorytety w przyszłych działaniach Powiatu w zakresie polityki społecznej. Pozwala na umocowanie prawne konkretnych działań, jest istotnym ogniwem w hierarchii dokumentów strategicznych, zachowując w stosunku do nich kompatybilność i komplementarność.

Diagnoza została przeprowadzona w oparciu o dane z ośrodków pomocy społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie, Powiatowego Urzędu Pracy w Sztumie z siedzibą w Dzierzgoniu, jak i danych Głównego Urzędu Statystycznego, a następnie poddana została narzędziom analizy strategicznej, do których należy zaliczyć identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT).

1. Diagnoza sytuacji społecznej Powiatu Sztumskiego

1.1. Ogólna charakterystyka Powiatu Sztumskiego

Powiat Sztumski leży we wschodniej części województwa pomorskiego i sąsiaduje z powiatem kwidzyńskim, tczewskim, malborskim. Dzieli swoje granice także z powiatami województwa warmińsko-mazurskiego - elbląskim, iławskim i ostródzkim.

Obejmuje pięć sąsiadujących ze sobą gmin, w tym: dwie gminy miejsko-wiejskie, tj. Dzierzgoń i Sztum oraz trzy gminy wiejskie, tj. Stary Dzierzgoń, Stary Targ i Mikołajki Pomorskie. Łączna powierzchnia wymienionych jednostek samorządu terytorialnego wynosi 731 km² i jest zamieszkała przez 38 678 osób (dane GUS według stanu na dzień 31.12.2022 r.). Jeśli chodzi o liczbę ludności jest jednym z najmniej zamieszkałych powiatów w województwie, natomiast biorąc pod uwagę powierzchnię jest na 10 miejscu spośród 16 powiatów ziemskich.

Poniżej mapa powiatu wraz z podziałem na gminy.

Rys. 1 Mapa Powiatu Sztumskiego

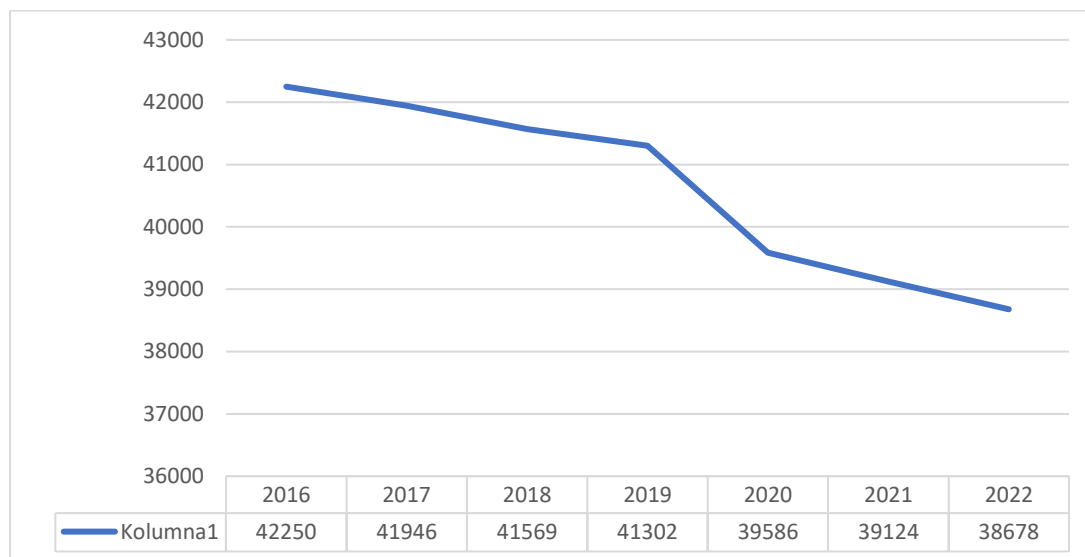
Źródło: : [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:POL_powiat_sztumski_locator_map_\(label-pl\).svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:POL_powiat_sztumski_locator_map_(label-pl).svg)

1.2. Sytuacja demograficzna

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31.12.2022r. obszar powiatu zamieszkiwało 38 678 osób, w tym 50,1% kobiet i 49,9% mężczyzn. Biorąc pod uwagę gminy, najwięcej ludzi zamieszkiwało gminę miejsko-wiejską Sztum (17 163), kolejno: gminę

miejsko- wiejską Dzierzgoń (8 732), gminę Stary Targ (5 926), gminę Stary Dzierzgoń (3 473) oraz gminę Mikołajki Pomorskie (3 384). Na przestrzeni ostatnich kilku lat liczba ludności powiatu zmniejsza się, co przedstawia wykres 1.

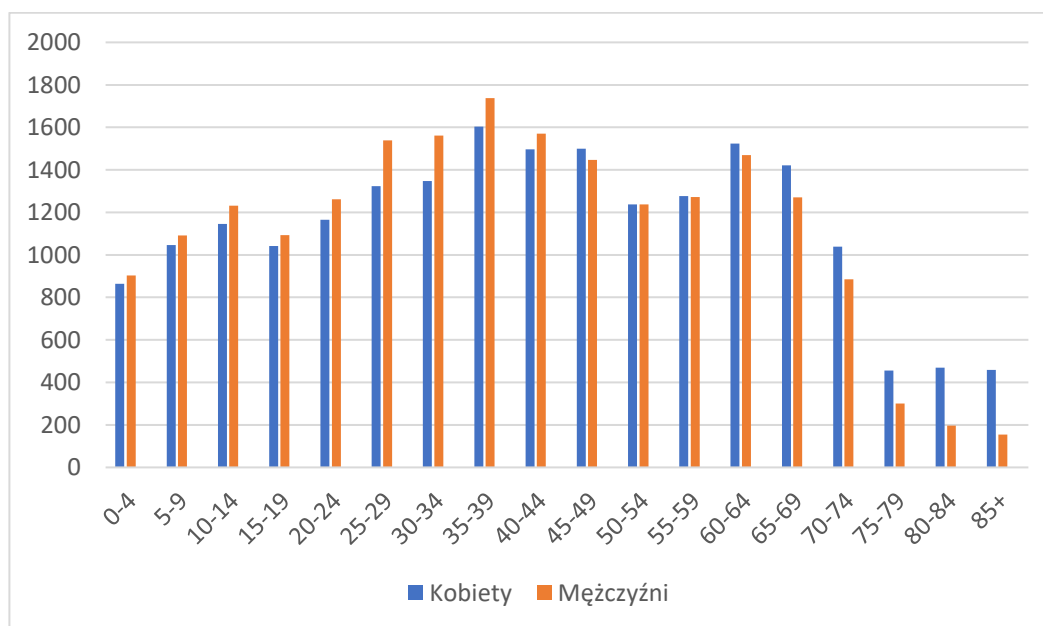
Wyk. 1 Liczba ludności powiatu sztumskiego w latach 2016-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Struktura wieku ludności wskazuje na starzejące się społeczeństwo. Poniżej wykres przedstawiający ludność powiatu w podziale na płeć i wiek.

Wyk. 2 Piramida wieku mieszkańców powiatu, 2021 r.

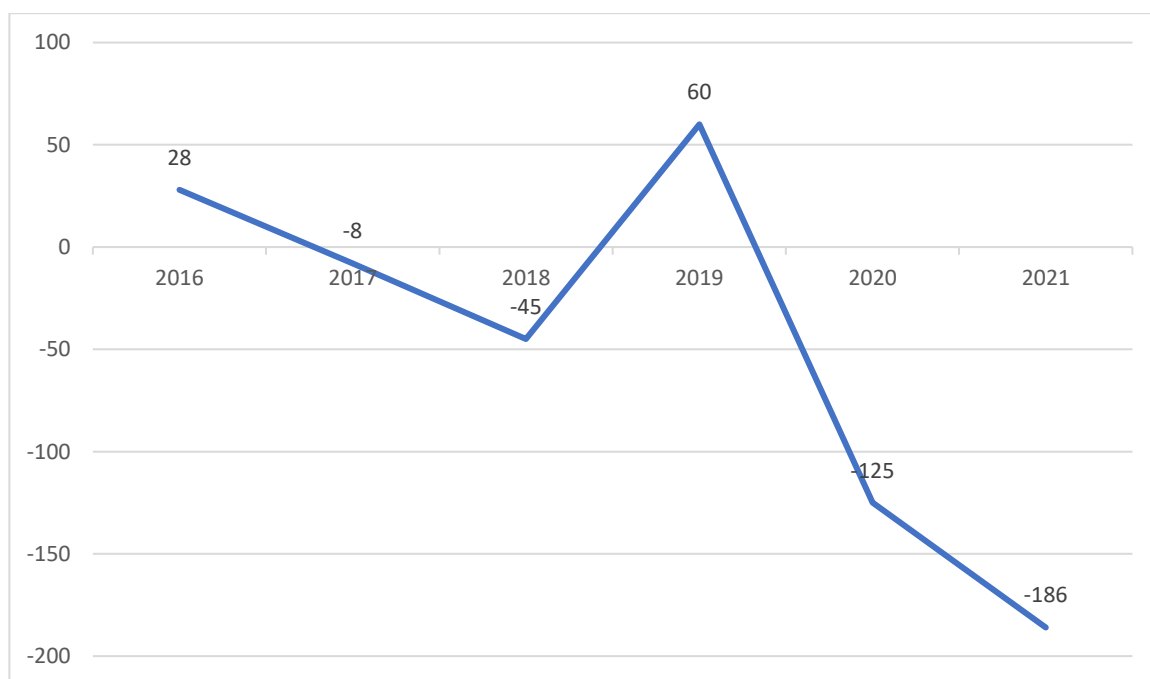

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Średni wiek mieszkańców wynosi 40,9 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa pomorskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Jednym ze wskaźników mających wpływ na kształtowanie się struktury ludności jest wskaźnik *przyrost naturalny na 1000 ludności*. Powiat sztumski ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -186. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -4,72 na 1000 mieszkańców powiatu sztumskiego. Była to wartość wyższa od średniej dla województwa pomorskiego (-2,01), ale niższa od wartości dla kraju (-4,95). W 2021 roku urodziło się 299 dzieci, w tym 49,5% dziewczynek i 50,5% chłopców.

Wyk. 3 Przyrost naturalny na 1 000 ludności powiatu sztumskiego w latach 2016–2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W kontekście kształtowania się struktury ludności w danym miejscu, istotne jest także saldo migracji, stanowiące różnicę pomiędzy napływem a odpływem ludności z danego obszaru w określonym czasie. Migracje stanowią jeden z najważniejszych (po liczbie urodzeń i zgonów) czynników, które kształtują liczbę ludności w danym obszarze. Według danych GUS w 2020 r. na terenie powiatu sztumskiego zameldowały się 342 osoby, jednak znacznie więcej było wymeldowanych, bo aż 569 osób, co jest negatywnym zjawiskiem.

1.3. Rynek pracy

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów. W ujęciu mikroekonomii bezrobocie jest postrzegane jako sytuacja utraty pracy przez daną osobę na skutek niedostatecznych umiejętności, bądź kwalifikacji, które umożliwiłyby utrzymanie pracy lub zdobycie nowej. W ujęciu makroekonomicznym bezrobocie rozpatrujemy jako sytuację, w której liczba osób pozostających bez pracy jest spora i dotyczy pewnego obszaru geograficznego, co może wpływać na kondycję całej gospodarki. Bezrobocie w Polsce w 2022 roku według Głównego Urzędu Statystycznego wyniosło 5,2%

Tab. 1 Stopa bezrobocia w powiecie sztumskim w latach 2019-2022 (stan na koniec roku)

ROK	Liczba osób bezrobotnych	Stopa bezrobocia
2019	964	8,4%
2020	1052	9,1%
2021	804	7,1%
2022	656	6,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Sztumie.

Bezrobocie rejestrowane w powiecie sztumskim wynosiło w 2022 roku 6,1% (6,1% wśród kobiet i 6,1% wśród mężczyzn). Jest to więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa pomorskiego oraz więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski. Niewątpliwie na wzrost poziomu bezrobocia w 2020 r. wpływ miała panująca sytuacja pandemiczna wirusa SARS-COV-2. Liczne obostrzenia, w tym zamykanie zakładów pracy, przyczyniło się do wzrostu redukcji etatów. Jednakże od roku 2020 stopa bezrobocia w powiecie sztumskim spada.

Tab. 2 Spadek/wzrost liczby osób bezrobotnych w ciągu roku wg gmin:

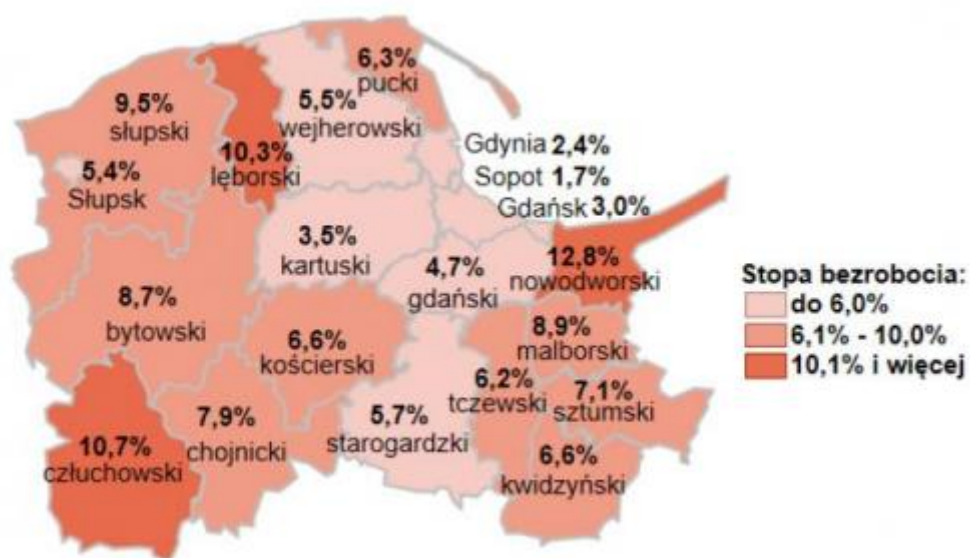
Gmina	grudzień 2021	grudzień 2022	różnica osób bezrobotnych	procentowo
Dzierzgoń	267	220	47	-17,6%
Stary Dzierzgoń	117	70	47	-40,2%
Sztum	240	217	23	-9,6%
Stary Targ	121	96	25	-20,7%
Mikołajki Pomorskie	59	53	6	-10,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Sztumie.

Jak przedstawiają powyższe tabele w ciągu roku liczba bezrobotnych w powiecie sztumskim zmalała o 148 osób.

Poniższe rysunki przedstawiają stopę bezrobocia w województwach oraz powiatach województwa pomorskiego.

Rys. 2 Stopa bezrobocia w powiatach województwa pomorskiego wg stanu na dzień 31.12.2021r.

Rys. 3 Stopa bezrobocia w Polsce wg stanu na dzień 31.12.2021r. Podział na województwa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Sztumie.

1.4. Pomoc społeczna i wsparcie rodziny

Według definicji ustawowej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa wyżej przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Natomiast rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Na potencjał instytucjonalny pomocy społecznej w Powiecie sztumskim składają się:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie,
- ośrodki pomocy społecznej (Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierzgoniu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołajkach Pomorskich, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Targu, Gminny Ośrodek Pomocy społecznej w Starym Dzierzgoniu),
- Dzienny Dom Pobytu w Dzierzgoniu,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Koniecwałdzie i Dzierzgoniu prowadzone przez Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej w Koniecwałdzie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Czerninie prowadzony przez Stowarzyszenie „Do życia przez życie” w Uśnicach,
- placówki opiekuńczo- wychowawcze w Dzierzgoniu i Szropach prowadzone przez Fundację Społeczną Bona Fide w Dzierzgoniu,
- Ośrodek Rehabilitacyjno – Opiekuńczy i Dzienny Ośrodek Wsparcia w Czerninie, prowadzone przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Przewlekłe Chorym „DAR SERCA”,
- placówki wsparcia dziennego prowadzone w poszczególnych gminach,
- kluby seniora prowadzone w gminach,
- Rodzinny Dom Pomocy w Postolinie prowadzony przez Fundację „Przystań” w Pogorzałej Wsi.

Ze świadczeń z pomocy społecznej we wszystkich gminach powiatu sztumskiego w 2021 roku skorzystało 5595 rodzin. Analizując powody przyznania pomocy (każda rodzina może korzystać z tytułu więcej niż jednej przesłanki) widać, iż trzy podstawowe powody przyznawania świadczeń w gminach powiatu sztumskiego są w kolejności: ubóstwo (24,2% wśród rodzin ogółem, którym przyznano świadczenie), długotrwała lub ciężka choroba (19%) oraz niepełnosprawność (15,4%). Na uwagę zasługuje fakt dominującej roli przesłanek związanych ze stanem zdrowia/niepełnosprawnością, co może być powiązane ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa. W 2021 roku 13,4% rodzin korzystało z pomocy ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych, natomiast z tytułu bezrobocia był 13,6%.

Tab. 3 Powody udzielenia pomocy społecznej w gminach powiatu sztumskiego w latach 2020-2021

L.p.	Powód przyznania pomocy	Sztum		Dzierzgoń		Mikołajki Pomorski		Stary Dzierzgoń		Stary Targ		Razem	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
1.	Ubóstwo	626	618	458	414	135	139	106	63	155	122	1480	1356
2.	Sieroctwo	5	3	0	1	0	0	0	0	0	0	5	4
3.	Bezdomność	25	33	22	17	9	7	9	8	7	9	72	74
4.	Bezrobocie	193	193	379	315	176	158	58	39	72	57	878	762
5.	Niepełnosprawność	377	376	259	232	149	121	79	67	82	68	946	864
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	457	490	364	321	132	146	104	80	28	26	1085	1063
7.	Przemoc w rodzinie	17	5	9	5	0	13	2	1	0	0	28	24
8.	Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.	Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	177	186	0	47	175	175	41	23	30	30	423	461
10.	Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	472	457	194	194	70	72	36	19	18	11	790	753
11.	Trudność w integracji cudzoziemców	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.	Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	8	8	14	13	7	11	0	0	4	3	33	35
13.	Alkoholizm lub narkomania	96	105	46	45	8	12	6	1	19	21	175	184
14.	Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	6	6	14	4	13	1	1	1	3	3	37	15
15.	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	RAZEM	2459	2480	1759	1608	874	855	442	302	418	350	5952	5595

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS.

Tab. 4 Liczba osób z poszczególnych gmin, które korzystały ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej w latach 2020-2021

L.p.	Rodzaj pomocy	Sztum		Dzierzgoń		Mikołajki Pomorski		Stary Dzierzgoń		Stary Targ		Razem	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
1.	Liczba rodzin objętych wsparciem pracownika socjalnego	372	234	45	59	141	141	167	31	317	262	1042	727
2.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	31	28	17	16	10	10	13	12	15	15	86	81
3.	Liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do placówek wsparcia dziennego	0	0	28	30	0	0	30	30	0	0	58	60
4.	Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego	182	170	29	34	0	0	0	0	0	0	211	204
5.	Liczba osób poddających się terapii rodzinnej	0	0	23	26	0	0	0	0	0	0	23	26
6.	Liczba rodzin wspierających	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS.

Tab. 5 Liczba osób, które otrzymały pomoc z ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu sztumskiego w latach 2020-2021

L.p.	Rodzaj pomocy	Sztum		Dzierzgoń		Mikołajki Pomorski		Stary Dzierzgoń		Stary Targ		Razem	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
1.	Zasiłek stały	155	162	119	114	36	37	45	46	69	66	424	425
2.	Zasiłek okresowy	83	72	126	103	28	13	15	10	103	54	355	252
3.	Zasiłek celowy	271	256	201	175	107	107	109	81	131	75	819	694
4.	Pomoc w naturze	0	0	0	253	124	62	0	0	10	24	134	339
5.	Posiłki	198	178	98	78	97	83	162	88	121	102	676	529

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS.

Pomimo tendencji spadkowej liczba rodzin z dziećmi stanowi znaczącą część ogółu rodzin objętych wsparciem systemu pomocy społecznej. Tendencja spadkowa może być wynikiem poprawy sytuacji ekonomicznej rodzin z dziećmi, co może być związane z przyznaniem od 1 kwietnia 2016 r. świadczenia wychowawczego 500+. Z przedstawionych powyżej danych wynika, iż problemy bezradności wychowawczej notuje się w dość licznej grupie rodzin, co z pewnością ma istotny wpływ na rozwój społeczności lokalnej. Wśród rodzin znajdujących się w badanym obszarze znajdują się rodziny wielodzietne i rodziny niepełne. Problemy rodzin niepełnych, podobnie jak wielodzietnych, to głównie problemy finansowe, zaniedbania opiekuńczo-wychowawcze połączone z niewydolnością wychowawczą rodziców, ale również problemy zdrowotne, niepełnosprawność i inne problemy utrudniające prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu sztumskiego obejmują rodziny z trudnościami opiekuńczo – wychowawczymi różnorodnymi formami wsparcia.

1.5 Piecza zastępcza

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zakłada stworzenie systemu pieczy zastępczej. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza ma zapewnić głównie pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej;
- 2) instytucjonalnej.

Poniżej przedstawiono w sposób ilościowy system rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu sztumskiego na przełomie 2019-2022 r.

Tab. 6 Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci z uwzględnieniem poszczególnych lat (stan na 31 grudnia każdego roku)

2019		2020		2021		2022	
Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin
121	68	135	72	125	70	122	67

Źródło: sprawozdawczość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Liczba dzieci oraz liczba rodzin w latach 2019 - 2022 plasuje się na podobnym poziomie. W roku 2020 w porównaniu do powyższych lat liczba dzieci oraz liczba rodzin jest najwyższa. Można wnioskować, iż powyższy wzrost mógł być spowodowany wystąpieniem nowych problemów, zagrożeń związanych z pandemią COVID-19.

Tab. 7 Struktura rodzin zastępczych w powiecie sztumskim w latach 2019-2022 (stan na 31 grudnia każdego roku)

Forma rodzinnej pieczy zastępczej	2020		2021		2022	
	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin
Rodziny spokrewnione	40	30	35	29	34	27
Rodziny niezawodowe	42	27	36	26	36	26
Rodziny zawodowe	26	10	23	10	26	9
Rodziny zawodowe specjalistyczne	2	1	1	1	1	1
Rodziny zawodowe Pogotowia rodzinne	1	1	5	1	4	1
Rodzinne domy dziecka	24	3	25	3	21	3
ŁĄCZNIE	135	72	125	70	122	67

Źródło: sprawozdawczość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Odwołując się do powyższych danych na terenie naszego powiatu 40,3% ogółu rodzin stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, tj. rodziny, w których opiekunami dzieci są przeważnie dziadkowie, nieliczne rodziny zastępcze spokrewnione to rodzeństwo dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Następnie rodziny zastępcze niezawodowe (38,8%), czyli wujostwo lub osoby obce. Rodziny zawodowe i rodzinne domy dziecka stanowią 20,9% wszystkich rodzin.

W stosunku do roku poprzedniego liczba rodzin zastępczych spokrewnionych zmniejszyła się o dwie rodziny – usamodzielnienie się wychowanków. Zmniejszyła się również liczba rodzin zawodowych, o jedną rodzinę, z uwagi na przejście osób pełniących tę funkcję na emeryturę.

Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej uległa zmniejszeniu (o 3 dzieci), głównie zmniejszyła się ilość dzieci w rodzinnych domach dziecka oraz rodzinach spokrewnionych. Natomiast wzrosła ilość dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych.

W 2022r. w pieczy zastępczej zostało umieszczonych 29 dzieci – 17 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 12 w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Natomiast usamodzielniało się 8 wychowanków pieczy zastępczej, 7 dzieci zostało przysposobionych oraz 13 powróciło do rodziny biologicznej.

Główne powody umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej to:

- uzależnienia rodziców,
- przemoc w rodzinie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- niepełnosprawność rodziców,
- długotrwała lub ciężka choroba rodziców.

W poniższej tabeli przedstawiono rozmieszczenie rodzin zastępczych na terenie poszczególnych gmin na dzień 31.12.2022r.

Tab. 8 Rozmieszczenie rodzin zastępczych na terenie poszczególnych gmin.

Gmina	Rodz. zast. spokrewnione	Rodz. zast. niezawodowe	Rodz. zast. zawodowe	Rodz. zast. zawodowe specjalistyczne	Rodz. zast. zawodowe pogotowia rodzinne	Rodzinne domy dziecka	Łącznie
Sztum	8	9	1	-	-	-	18
Dzierzgoń	10	2	3	1	-	2	18
Mikołajki Pomorskie	2	6	1	-	-	1	10
Stary Targ	5	2	-	-	-	-	7
Stary Dzierzgoń	3	7	3	-	1	-	14

Zródło: sprawozdawczość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Najwięcej spokrewnionych rodzin zastępczych zamieszkuje teren gminy Dzierzgoń. W gminie Sztum najwięcej jest rodzin niezawodowych. Największa ilość rodzin zawodowych mieści się w gminie Dzierzgoń i Stary Dzierzgoń, w gminach Mikołajki Pomorskie i Sztum po

jednej, natomiast w gminie Stary Targ nie ma żadnej rodziny zastępczej zawodowej.

W powiecie sztumskim funkcjonuje jedno pogotowie rodzinne. Mieści się w gminie Stary Dzierzgoń. Na terenie naszego powiatu istnieje jedna rodzina zawodowa specjalistyczna, w gminie Dzierzgoń. Ponadto dysponujemy trzema rodzinnymi domami dziecka (2 w Dzierzgoniu, 1 w Mikołajkach Pomorskich).

Istnieje potrzeba utworzenia kolejnego pogotowia rodzinnego. Funkcjonowanie pogotowia rodzinnego jest bardzo ważne, gdyż to właśnie ta forma pieczy zastępczej przyjmuje dzieci odbierane interwencyjnie, a także na podstawie orzeczenia sądu oraz dzieci, które zostały doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną.

Według danych PCPR w 2022r. w rodzinnej pieczy zastępczej umieszczonych było 16 dzieci z niepełnosprawnością. Istnieje potrzeba tworzenia rodzin specjalistycznych, które opiekowałyby się dziećmi z niepełnosprawnościami.

Tab. 9 Pobyt dzieci w pieczy zastępczej, stan na 31.12.2022r.

Liczba dzieci							
Wyszczególnienie	Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej	Do 3 m-cy	Powyżej 3 do 6 mc-y	Powyżej 6 do 12 mc-y	Powyżej 1 roku do 2 lat	Powyżej 2 lat do 3 lat	Powyżej 3 lat
Rodziny spokrewnione	34	2	0	0	3	4	25
Rodziny niezawodowe	36	1	0	3	3	6	23
Rodziny zawodowe	31	3	3	2	5	1	17
Rodzinne domy dziecka	21	1	0	0	0	6	14

Źródło: sprawozdawczość Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Zgodnie z powyższą tabelą 65% ogółu dzieci przebywa w rodzinach powyżej trzech lat. W rodzinach zastępczych spokrewnionych 74% dzieci przebywa dłużej niż 3 lata, w rodzinach niezawodowych 64%, w zawodowych 55% wychowanków, natomiast w rodzinnych domach dziecka 67%. Świadczy to o tym, iż w większości przypadków dzieci przebywają w rodzinach zastępczych długoterminowo.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie oraz Ośrodki Pomocy Społecznej podejmują szereg działań mających na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej, jednakże rodzice często wykazują bierną postawę wobec dziecka, co powoduje konieczność pozostania dzieci w rodzinie zastępczej długoterminowo przynajmniej do uzyskania przez nich pełnoletności. Około 20% dzieci nie ma żadnego kontaktu z rodzicami biologicznymi.

W rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego 4 dzieci przebywało ponad 12 miesięcy, co świadczy o tym, iż nie zmieniło się nic w sytuacji rodzinnej tych dzieci oraz nie znaleziono rodziny zastępczej długoterminowej. Według ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dziecko może przebywać w pogotowiu rodzinnym do 8 miesięcy, jednakże za zgodą organizatora rodzinnej pieczy zastępczej pobyt ten może trwać dłużej w przypadku wystąpienia takiej konieczności tj. do uregulowania sytuacji dziecka. W związku z czym istnieje potrzeba rozwijania rodzicielstwa zastępczego w kierunku pozyskania rodzinnego domu dziecka, w którym może przebywać 8 dzieci.

Informacje o poszukiwaniu kandydatów umieszczane są w lokalnej prasie, na stronach internetowych Powiatu Sztumskiego, PCPR, portalach społecznościowych, różnych placówkach i urzędach oraz Kościołach. W ramach realizowanego projektu „Rodzina najważniejsza- rozwój usług społecznych w Powiecie Sztumskim” zakupiono gadżety promujące rodzicielstwo zastępcze, pracownicy PCPR promowali działania w tym zakresie we wszystkich gminach powiatu sztumskiego podczas lokalnych uroczystości. Powstał również spot reklamowy promujący rodzinną pieczę zastępczą.

W 2022r. odbyło się szkolenie dla kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze. Uczestniczyło w nim 7 osób.

W powiecie sztumskim obecnie nie funkcjonują rodziny pomocowe, z uwagi na brak chętnych do pełnienia powyższej funkcji.

Rodziny zastępcze mają postawione trudne zadanie, jakim jest wychowanie dzieci pochodzących z różnych środowisk. Są to dzieci często zaniedbane emocjonalnie, skrzywdzone przez najbliższych, często posiadające szereg zaburzeń, zagrożone niedostosowaniem społecznym, z trudnościami edukacyjnymi. Praca z takim dzieckiem wymaga specjalistycznej wiedzy oraz obarcza rodziców zastępczych ogromną odpowiedzialnością. Pomimo codziennych trudności, z którymi boryka się środowisko zastępcze, rodziny z zaangażowaniem wypełniają swoje obowiązki, mając na uwadze dobro dziecka.

1.6 Niepełnosprawność i osoby starsze

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych zjawisk i problemów współczesnego świata. Definicja zawarta w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych mówi: "Niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę, oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji". Natomiast ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zawęża powyższą definicję, określając: "Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej”.

W Polsce osób z niepełnosprawnościami, które mają prawne potwierdzenie niepełnosprawności, jest ponad 3 mln. W rzeczywistości jest ich dużo więcej – od 4 do 7 mln.

Mieszkańcy powiatu sztumskiego w sprawach ustalenia niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności podlegają Powiatowemu Zespołowi do Spraw Osób Orzekania o Niepełnosprawności w Malborku. Osoba niepełnosprawna, która uzyska orzeczenie przede wszystkim nabywa prawo do korzystania z ulg i uprawnień zgodnych z przepisami o pomocy społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych tj. odpowiednie zatrudnienie, szkolenia, zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, zasiłek pielęgnacyjny, korzystanie z karty parkingowej i inne. Orzeczenie wydaje się na stałe lub czas określony. Stosuje się trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki.

Tab. 10 Liczba wszystkich wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2020-2022

Rok	2020	2021	2022
Ogółem	1 069	993	1007

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Z powyższej tabeli wynika, iż w 2021 r. nastąpił spadek wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności. Spadek wydanych orzeczeń może wiązać się, nie tyle ze zmniejszającą się liczbą osób niepełnosprawnych, a z mniejszą ilością wniosków, co związane jest z przepisami dotyczącymi zachowania ważności orzeczeń w okresie epidemii.

Osoby niepełnosprawne są obecne na rynku pracy, poniższe zestawienie danych dotyczy bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych na terenie powiatu sztumskiego. Zawarte zostały w nim informacje na temat ogólnej liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP.

Tab. 11 Liczba niepełnosprawnych osób zarejestrowanych, jako osoby bezrobotne w latach 2018-2020

Rok	2020	2021	2022
Liczba osób niepełnosprawnych	57	52	49

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP.

Analizując dane statystyczne na temat osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako osoby bezrobotne, należy mieć na uwadze, iż nie wszystkie rejestrujące się osoby przedkładają w Urzędzie posiadane przez siebie orzeczenie.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określa zadania, które bezpośrednio realizuje samorząd. W powiecie sztumskim realizuje je Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie. Środki na realizację tych zadań pochodzą z Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych. Ich wielkość na poszczególne zadania w latach 2020 – 2022 oraz skala zaspokojonych potrzeb przedstawia się następująco:

Tab. 12 Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych w latach 2020 – 2022

Rok	2020	2021	2022
Liczba złożonych wniosków	216	149	178
Liczba wniosków dofinansowanych wraz z przyznaną kwotą	134 w kwocie 185 583,00	103 w kwocie 144 172,00	101 w kwocie 160 175,00

Źródło: Opracowanie własne wg danych PCPR

Tab. 13 Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych w latach 2020 – 2022

Rok	2020	2021	2022
Liczba złożonych wniosków	8	10	13
Liczba wniosków dofinansowanych	2	5	8
Kwota wypłaconego dofinansowania wraz z liczbą wniosków	1 w kwocie 1 500,-	5 w kwocie 9 300,00	8 w kwocie 11 200,00

Źródło: Opracowanie własne wg danych PCPR

Tab. 14 Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny w latach 2020 – 2022

Rok	2020	2021	2022
Liczba złożonych wniosków	411	466	543
Wnioskowana kwota dofinansowania	346 957,11	466 433,43	537 055, 48
Liczba wniosków dofinansowanych wraz z przyznaną kwotą	403 204 654,70	449 234 351,30	520 258 599, 90

Źródło: Opracowanie własne wg danych PCPR

Tab. 15 Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych na wnioski indywidualnych osób niepełnosprawnych:

Rok	2020	2021	2022
Liczba złożonych wniosków	38	32	31
Wnioskowana kwota dofinansowania	254 486,94	291 718,25	328 276, 28
Liczba wniosków dofinansowanych wraz z przyznaną kwotą	21 55 334,96	23 74 852,21	19 70 214, 08

Źródło: Opracowanie własne wg danych PCPR

Jak widać z powyższych tabel liczba złożonych wniosków z zakresu rehabilitacji społecznej, albo jest na podobnym poziomie, albo wzrasta, a co za tym idzie wzrastają również przyznane środki finansowe. Przekazywane przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych środki finansowe rokrocznie nie zabezpieczają potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców powiatu sztumskiego.

Kolejnym ważnym aspektem wsparcia osób z niepełnosprawnościami jest rehabilitacja zawodowa – jest to rodzaj rehabilitacji skupiający się na przygotowaniu oraz wprowadzeniu osoby niepełnosprawnej na rynek pracy, co winno się odbywać w zgodzie z jej możliwościami psychofizycznymi, jak również ze zdobytymi wcześniej i posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi, a także z uwzględnieniem reorientacji zawodowej.

Dofinansowanie zadań dotyczących rehabilitacji zawodowej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przedstawia się następująco:

1. 2020r.- jednorazowe dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej: 25 000,
2. 2021r.- jednorazowe dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej, rolniczej lub podjęcia w formie spółdzielni socjalnej: 2 wnioski- 163 739,40,
3. 2022r.- zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy: 1 wniosek- 69 837,60.

Jak widać z wyżej przedstawionych danych Powiat w miarę możliwości wspiera osoby z niepełnosprawnościami w podejmowaniu aktywności zawodowej.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie realizowane są również programy celowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych tj. pilotażowy program „Aktywny Samorząd”, „Program wyrównywania różnic między regionami”, oraz ze środków unijnych projekt „Rodzina najważniejsza – rozwój usług społecznych w Powiecie Sztumskim” współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

Aktywny Samorząd to program zmierzający do integracji społecznej osób niepełnosprawnych zwiększający potencjał rozwoju, a także sprzyjający zwiększaniu aktywności społecznej we wszystkich obszarach, m.in. na rynku pracy.

Tab. 16 Dofinansowanie w latach 2020 – 2022 w ramach programu Aktywny samorząd

Rok	2020	2021	2022
Moduł I programu	25.994,50	23.976,23	124 511,74
Moduł II programu	61.963,28	72.410,02	108 621,52

Źródło: Opracowanie własne wg danych PCPR

Z powyższych danych wynika, iż zainteresowanie program corocznie wzrasta, w szczególności w Module II, tj. w pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Kolejnym programem, który realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest **program wyrównywania różnic między regionami**, którego celami są: stworzenie warunków dla wzrostu liczby osób z niepełnosprawnością, zatrudnionych na nowym rynku pracy, obejmujące m.in. stopniowe zwiększenie uczestnictwa w szkolnictwie powszechnym dzieci niepełnosprawnych (infrastruktura szkół, kwalifikacje nauczycieli), zmodernizowanie chronionego rynku pracy oraz jego roli, zapewnienie powszechnej dostępności do wysokiej jakości rehabilitacji, zmiany w systemie finansowania wsparcia zatrudnienia osób niepełnosprawnych, dostosowanie środków transportu do obsługi i przewożenia osób niepełnosprawnych.

Tab. 17 Dofinansowanie w latach 2020 – 2022 w ramach programu Aktywny samorząd

Rok	Nazwa beneficjenta	Nazwa projektu	Środki PFRON	Ogółem
2020	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Koniecwałdzie	„Wymiana niezbędnego wyposażenia Warsztatów Terapii Zajęciowej w Koniecwałdzie	27 677,60	117 677,60
	Gmina Stary Targ	„Zakup mikrobusu do przewozu dzieci do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego”	90 000,00	
2021	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej w Koniecwałdzie	„Bezpieczne WTZ – modernizacja obiektu”	126 474,20	276 474,20
	Gmina Sztum	„ Budowa szybu windowego z dźwigiem osobowym przy budynku Urzędu Miasta i Gminy Sztum”	150 000	
2022	Gmina Dzierzgoń	„Zakup samochodu typu MIKROBUS do przewozu osób niepełnosprawnych do Dziennego Domu Pobytu w Dzierzgoniu”	100.000	284 856,56
	Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej w Koniecwałdzie	„Modernizacja dachu WTZ Dzierzgoń”	160.000	

	Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie z siedzibą w Dzierzgoniu	Budowa podjazdu dla osób niepełnosprawnych przy budynku Powiatowego Urzędu Pracy w Sztumie z siedzibą w Dzierzgoniu”	12.688,19	
	Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami	Przystosowanie łazienki do potrzeb osób z niepełnosprawnością w budynku Wydziału Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami	12.177,37	

Źródło: Opracowanie własne wg danych PCPR

Seniorzy są obok osób niepełnosprawnych grupą narażoną na marginalizację lub wykluczenie społeczne. Biorąc pod uwagę fakt, iż nasze społeczeństwo się starzeje, co potwierdzają dane demograficzne należy tę grupę mieszkańców powiatu objąć szczególnym wsparciem.

Poniższa tabela pokazuje rozmieszczenie klubów seniora na terenie powiatu sztumskiego. Większość klubów finansowana jest ze środków Unii Europejskiej, programów rządowych.

Tab. 18 Kluby seniora na terenie powiatu sztumskiego

Gminy	Kluby seniora
Sztum	Klub Senior+ „AMATOR”
Dzierzgoń	Klub Seniora + (4 oddziały: Dzierzgoń, Bruk, Jasna, Żuławka Sztumska)
Mikołajki Pomorskie	Klubu Seniora „Pozytywka”
Stary Targ	Klub Seniora „Centrum aktywnego seniora”
Stary Dzierzgoń	Klub Seniora + w Starym Dzierzgoniu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS.

Domy Dziennego Pobytu organizują pobyt dzienny dla osób, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej pomocy i opieki w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Dom zapewnia dzienny pobyt wraz z wyżywieniem, usługi opiekuńcze, świadczenia rekreacyjno-kulturalne oraz w miarę możliwości specjalistyczne usługi opiekuńcze. Natomiast domy pomocy społecznej pełnią funkcje opieki całodobowej. Na

terenie powiatu sztumskiego nie funkcjonuje dom pomocy społecznej prowadzony przez powiat. Natomiast funkcjonuje Rodzinny Dom Pomocy w Postolinie, który prowadzony jest na zlecenie Miasta i Gminy Sztum. Wspomniana placówka świadczy całodobowo usługi opiekuńcze i bytowe dla nie mniej niż trzech i nie więcej niż ośmiu zamieszkujących wspólnie osób wymagających z powodu wieku lub niepełnosprawności wsparcia.

Tab. 19 Liczba osób z poszczególnych gmin, które przebywały w jednostkach pomocy społecznej w 2021 r.

Gminy	Dom pomocy społecznej	Dzienne domy pobytu
Sztum	14	20
Dzierzgoń	15	20
Mikołajki Pomorskie	4	0
Stary Dzierzgoń	10	0
Stary Targ	4	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS.

Jak przedstawia powyższa tabela dzienne domy pobytu funkcjonują na terenie dwóch gmin powiatu, prowadzone są w formie dziennych ośrodków wsparcia. Miasto i Gmina Sztum zleca Stowarzyszeniu Pomocy Osobom Przewlekłe Chorym „Dar Serca” prowadzenie takiego ośrodka, który mieści się w Czerninie, natomiast Dzienny Dom Pobytu w Dzierzgoniu osadzony jest w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dzierzgoniu.

1.7 Współpraca z organizacjami pozarządowymi i ekonomia społeczna

Polskie ustawodawstwo, uznając działalność organizacji pozarządowych wprowadziło w życie ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057). Ustawa ta reguluje między innymi prowadzenie działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych oraz współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi. Organizacje pozarządowe nie są jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, i nie działają w celu osiągnięcia zysku. Realizują one m.in. zadania z zakresu pomocy społecznej dotyczące wsparcia osób niepełnosprawnych. W Polsce najpopularniejszymi formami prawnymi prowadzenia działalności społecznej są stowarzyszenia i fundacje.

Według danych na dzień 31 grudnia 2022 r na terenie powiatu sztumskiego działały organizacje pozarządowe:

- 99 stowarzyszeń zarejestrowanych w KRS;
- 14 fundacji;
- 21 stowarzyszeń zwykłych;
- 15 klubów sportowych;
- 3 uczniowskie kluby sportowe.

Między innymi są to następujące organizacje:

1. FUNDACJA SPOŁECZNA „BONA FIDE”,
2. NADWIŚLAŃSKA FUNDACJA ROZWOJU,
3. FUNDACJA ROZWOJU GMINY STARY DZIERZGOŃ,
4. FUNDACJA "PI JAR Z SERCEM",
5. STOWARZYSZENIE POMOCY DZIECIOM I MŁODZIEŻY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W KONIECWAŁDZIE,
6. STOWARZYSZENIE POMOCY OSOBOM PRZEWLEKLE CHORYM „DAR SERCA”,
7. STOWARZYSZENIE „DO ŻYCIA PRZEZ ŻYCIE”.
8. STOWARZYSZENIE NA RZECZ WSPIERANIA AKTYWNOŚCI SENIORÓW „LABUNTUN ANNI”.

W ramach współpracy samorządy zlecają różnorodne zadania organizacjom pozarządowym. Powiat zleca realizację zadania w postaci prowadzenia placówek opiekuńczo- wychowawczych Fundacji społecznej „Bona Fide” w Dzierzgoniu. Ponadto współpracuje ze Stowarzyszeniem Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej w Koniecwałdzie, które to prowadzi Warsztaty Terapii Zajęciowej w Dzierzgoniu i Koniecwałdzie dla 51 osób z niepełnosprawnościami. Gminy i ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu sztumskiego zlecają zadania z zakresu pomocy społecznej: specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, czy prowadzenie placówek, takich jak rodzinny dom pomocy, ośrodek wsparcia dziennego, środowiskowy dom samopomocy.

W 2022 roku współpraca powiatu sztumskiego z organizacjami pozarządowymi odbywała się w formie finansowej i pozafinansowej.

Przedmiotem współpracy finansowej było zlecenie realizacji zadań publicznych, które odbywało się na zasadzie powierzenia jak i wsparcia wykonania zadań wraz z udzieleniem dotacji.

W trybie otwartych konkursów ofert organizowanych zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na wykonanie zadań przekazano środki finansowe w formie dotacji. Wysokość kwot udzielonych dotacji wyniosła łącznie 97 932,03 zł , co w poszczególnych obszarach przedstawiała się następująco:

- 6 970, 00 zł w zakresie działań na rzecz edukacji, oświaty i wychowania;
- 4 000,00 zł w zakresie działań na rzecz kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 15 000,00 zł w zakresie działań na rzecz osób niepełnosprawnych;
- 7 942,03 zł w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu;
- 64 020,00 zł w zakresie nieodpowiedniego poradnictwa obywatelskiego.

Mówiąc o organizacjach pozarządowych i ekonomii społecznej należy również zwrócić uwagę na przedsiębiorstwa społeczne. Na terenie powiatu sztumskiego działają następujące przedsiębiorstwa: Spółdzielnia socjalna „Sercem do ludzi”, Nadwiślańska Fundacja Rozwoju – Promyczek, Spółdzielnia socjalna „Dzierzgoński smaczek”, Spółdzielnia socjalna „Dzierzgoń na start”, Spółdzielnia socjalna „Dzierzgońska spółdzielnia animacji”, Spółdzielnia socjalna „Iskra”.

Przedsiębiorstwa te aktywnie współpracują z samorządami w takich dziedzinach jak: pomoc społeczna, sport, kultura i innych.

2. Analiza Swot

Przed przystąpieniem do opracowania celów w zakresie przeciwdziałania problemom społecznym, należy dokonać analizy zasobów powiatu w kontekście szans rozwojowych, zagrożeń oraz czynników, które decydują o jego potencjale lub też hamują jego wzrost. Skutecznym narzędziem analizy strategicznej jest analiza SWOT.

Celem analizy SWOT jest ocena sytuacji organizacji na podstawie analizy jej mocnych i słabych stron (analiza wewnętrzna) oraz analiza szans i zagrożeń płynących z otoczenia (analiza zewnętrzna). Analiza SWOT to zatem Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia).

Uwzględniając diagnozę powiatu głównie w części dotyczącej problemów społecznych oraz ustawowe zadania samorządu powiatowego wyróżniono obszary problemowe analizy, są to: rynek pracy, pomoc społeczna i wsparcie rodziny, piecza zastępcza, niepełnosprawność i osoby starsze, współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Rynek pracy

Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
Niska stopa bezrobocia	Brak wystarczającego wsparcia finansowego na kształcenie pracodawców i pracowników	Stworzenie sieci kontaktów pomiędzy jednostkami na rzecz wspólnych klientów	Dysproporcje w dostępie do zatrudnienia pomiędzy ludźmi z terenów miejskich i wiejskich
Pozyskiwanie środków na różne formy wsparcia dla osób bezrobotnych	Słabo rozwinięta komunikacja miejska z okolicznych miejscowości	Rozwój poradnictwa zawodowego we współpracy doradców zawodowych z PUP z doradcami szkolnymi	Brak wystarczających środków KFS, brak chęci do rozwoju
Funkcjonowanie na terenie powiatu Pomorskiej Strefy Ekonomicznej	Migracja młodzieży do innych/większych miast	Rozwój placówek oświatowych	Rosnące wymagania rynku
Współpraca lokalnych instytucji w ramach poradnictwa zawodowego	Duży wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach zawodowych, którym brakuje motywacji do kontynuowania edukacji lub podnoszenia kwalifikacji zawodowych	Kształcenie umiejętności niezbędnych na rynku pracy	Bierna postawa bezrobotnych
Rozwój kluczowych firm (wprowadzanie nowych technologii)	Niskie wynagrodzenia oferowane w firmach na terenie powiatu	Współpraca urzędu pracy z pracodawcami	Brak chęci do podejmowania pracy przez kobiety
Zmniejszająca się liczba osób otrzymujących pomoc społeczną z tytułu bezrobocia	Brak rozwiniętej infrastruktury mieszkaniowej na terenie powiatu	Rozwój technologii cyfrowej	Atrakcyjna oferta komunikacyjna do innych powiatów

Pomoc społeczna i wsparcie rodziny

Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
Zapewnienie dzieciom potrzebującym opieki i wychowania w formach rodzinnej	Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo - wychowawczych przez	Wsparcie asystenta rodziny	Powielanie negatywnych wzorców zachowań społecznych

i instytucjonalnej pieczy zastępczej	rodziców biologicznych		
Praca na rzecz powrotu dzieci do rodziny biologicznej	Długie procedury sądowe	Możliwość pozyskiwania środków finansowych z UE na realizację programów z zakresu przeciwdziałania przemocy	Niechęć do uczestniczenia w programach przez uczestników projektów
Zapewnienie dzieciom wsparcia w formie placówek wsparcia dziennego- deinstytucjonalizacja usług społecznych dla rodzin	Brak miejsc spędzania czasu wolnego, kształtowania prawidłowych nawyków, profilaktyka uzależnień	Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na utworzenie miejsc spotkań typu świetlice środowiskowe, dzienne ośrodki wsparcia	Wzrost liczby dzieci wymagających wsparcia
Współpraca z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny	Brak ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy	Organizowanie lokalnych kampanii społecznych, informacyjnych wpływających na wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie problemu przemocy	Brak zaplecza zabezpieczającego egzekucję egsmisji sprawców przemocy
Realizacja programu korekcyjno- edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie	Brak możliwości nacisku na sprawców przemocy w celu korzystania z ofert programów	Przepisy prawne mające na celu poprawę skuteczności ochrony ofiar przemocy oraz ułatwienie izolacji sprawców przemocy od ofiar	Niedostateczne wykorzystywanie przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości już istniejących przepisów prawnych (np. zakaz zbliżania się do ofiary, nakaz opuszczenia lokalu)
Funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych	Istniejące w społeczeństwie mity i stereotypy dotyczące przemocy	Możliwość kierowania wniosków przez szkołę, nadzór kuratora	Wycofywanie się ofiar przemocy
Działalność Gminnych Komisji	Duża skala zjawiska uzależnień	Zwiększająca się liczba rodzin korzystających ze wsparcia	Dziedziczenie uzależnień

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		psychospołecznego i prawnego	
Kampanie społeczne w szkole, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży	Wczesna inicjacja użycia środków psychoaktywnych i innych używek	Większa świadomość społeczeństwa	Zwiększona podatność osób z uzależnieniami na popełnianie czynów karalnych

Pieczą zastępczą

Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
Promocja rodzicielstwa zastępczego	Małe zainteresowanie byciem rodzicem zastępczym	Wzrost liczby osób zainteresowanych możliwością sprawowania opieki poprzez pełnienie przez nich funkcji rodziny zastępczej	Problemy wychowawcze w pieczy zastępczej
Organizacja szkoleń rozwijających kompetencje rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka	Niechęć z korzystania z form szkoleniowych lub specjalistów przez osoby tworzące pieczę zastępczą	Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat form rodzinnej pieczy zastępczej	Wypalenie zawodowe rodziców zastępczych
Praca na rzecz powrotu dzieci do rodziny biologicznej	Niechęć rodziców biologicznych do kontaktów z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej	Powrót dzieci do rodziny biologicznej	Trudności w nawiązaniu współpracy z rodziną
Funkcjonowanie mieszkania chronionego dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą	Niedostateczne przygotowanie do samodzielnego życia wychowanków pieczy zastępczej	Programy skierowane dla młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą	Niechęć wychowanków usamodzielniających się do podjęcia nauki
Współpraca z instytucjami	Niedostateczna ilość asystentów rodziny	Większa świadomość społeczeństwa	Trudności we współpracy z innymi instytucjami

Niepełnosprawność i osoby starsze

Mocne strony	Słabe strony	Szanse	Zagrożenia
Rozwinięta sieć instytucji oraz jej zróżnicowanie	Problemy z dowozem osób niepełnosprawnych	Podjęcie różnego rodzaju aktywności lokalnych przez organizacje samorządowe oraz pozarządowe	Wzrost liczby osób wymagających wsparcia
Zróżnicowana oferta usług	Niewystarczająca ilość asystentów osobistych osób niepełnosprawnych	Zwiększenie dostępności budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych	Wzrastające zapotrzebowanie na lokalne usługi opiekuńcze i stacjonarne
Działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami	Niechęć osób z niepełnosprawnościami do uczestnictwa w formach wsparcia	Postępująca społeczna akceptacja ludzi niepełnosprawnych w środowisku lokalnym	Wysoki koszt funkcjonowania placówek
Działalność Zakładu Aktywności Zawodowej	Słaba edukacja rodziców osób z niepełnosprawnościami	Prowadzenie działań edukacyjnych na temat potrzeb ludzi starszych i niepełnosprawnych	Kryzys rodziny
Możliwość wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego	Bariery architektoniczne utrudniające osobom niepełnosprawnym codzienne życie	Dostosowanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej	Duże nakłady na modernizację bazy lokalowej
Możliwość uzyskania dofinansowania ze środków PFRON	Niewystarczające środki finansowe samorządu	Możliwość ubiegania się o środki finansowe z UE	Złożoność zadań do wykonania

3. Cele strategiczne, operacyjne i zdania do realizacji

Na podstawie diagnozy społecznej powiatu sztumskiego wskazane zostały mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia każdego z obszarów.

Strategia będzie realizowana poprzez pięć celów strategicznych, mających charakter ogólny.

Cele strategiczne odpowiadają wyznaczonym priorytetowym obszarom. Celom strategicznym są podporządkowane cele szczegółowe i kierunki działań.

- I. Bezpieczna rodzina.
- II. Rozwój rodzicielstwa zastępczego i wspieranie osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą.
- III. Promocja zatrudnienia oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy.
- IV. Aktywni seniorzy i samodzielne osoby z niepełnosprawnościami.
- V. Współpraca z organizacjami pozarządowymi, sektorem ekonomii społecznej na rzecz różnych środowisk.

Cel szczegółowy 1.1 Wsparcie środowisk rodzinnych

Działania:

1. *Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego.*

Wskaźniki:

- liczba przeprowadzonych porad psychologicznych,
- liczba przeprowadzonych konsultacji prawnych,
- liczba porad innych specjalistów,

2. *Szkolenia i spotkania dla rodzin będących w kryzysie.*

Wskaźniki:

- liczba szkoleń,
- liczba rodzin korzystających,

3. *Organizowanie interwencji kryzysowej*

Wskaźniki:

- liczba oferowanych usług,
- liczba oferowanych miejsc noclegowych,
- liczba osób kierowanych do domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
- liczba powstałych miejsc dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,

4. *Środowiskowe wsparcie dzieci*

Wskaźniki:

- liczba placówek wsparcia dziennego,
- liczba organizowanych kolonii/zimowisk/wyjazdów dla dzieci,

5. *Przeciwdziałanie przemocy domowej, rówieśniczej.*

Wskaźniki:

- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych nt. przemocy,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy,

- liczba zespołów interdyscyplinarnych,
- ilość pozyskanych środków finansowych na działania związane z przemocą,
- liczba osób kierowanych do mieszkań chronionych/ośrodków wsparcia z powodu przemocy,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, jednostkami pomocy społecznej, szkołami,

6. Przeciwdziałanie uzależnieniom.

Wskaźniki:

- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba wspólnych działań różnych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- liczba grup wsparcia dla uzależnionych i współuzależnionych członków rodziny,
- liczba osób korzystających ze wsparcia i pomocy specjalistów,

Cel szczegółowy 2.1 Wsparcie rozwoju rodzicielstwa zastępczego

Działania:

1. Promowanie idei rodzinnych form pieczy zastępczej w powiecie sztumskim.

Wskaźniki:

- liczba pozyskanych kandydatów na rodziny zastępczej,
- liczba akcji promujących rodzicielstwo zastępcze,
- liczba rodzin korzystających ze wsparcia i pomocy specjalistycznej,
- liczba zorganizowanych grup wsparcia dla rodzin zastępczych / prowadzących rodzinny dom dziecka,
- kwota udzielonych świadczeń,
- liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej,
- liczba zorganizowanych imprez kulturalnych na rzecz dzieci i rodzin zastępczych,

2. Objęcie pomocą i wsparciem w procesie usamodzielnienia osoby opuszczające pieczę zastępczą

Wskaźniki:

- liczba osób usamodzielnianych objętych pracą socjalną, pomocą psychologiczną i prawną,
- liczba osób usamodzielnianych, którym udzielono pomocy finansowej na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie i na usamodzielnienie,
- kwota udzielonych świadczeń,
- liczba osób, którym udostępniono miejsca w mieszkaniu chronionym.

Cel szczegółowy 3.1 Promocja zatrudnienia oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy

Działania:

1. Aktywizacja lokalnego rynku pracy

Wskaźniki:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w Powiecie,
- liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy objętych różnymi formami wsparcia przez Powiatowy Urząd Pracy,
- liczba giełd pracy,

2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.

Wskaźniki:

- liczba ofert pracy, staży, prac interwencyjnych,
- liczba działających podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba złożonych wniosków na rozpoczęcie działalności gospodarczej,
- łączna kwota refundacji stanowisk pracy.

Cel szczegółowy 4.1 Integracja osób z niepełnosprawnościami i wsparcie seniorów.

Działania:

1. Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

Wskaźniki:

- liczba osób objętych pomocą w ramach Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- liczba nowo utworzonych i wyposażonych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba osób z niepełnosprawnościami zatrudnionych w Zakładzie Aktywności Zawodowej,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,

2. Rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnościami.

Wskaźniki:

- kwota środków przekazanych na zakup sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych,

- kwota środków przekazanych na dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych oraz do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- kwota środków przyznanych na dofinansowanie warsztatów terapii zajęciowej,
- kwota środków przekazanych w ramach świadczenia pomocy finansowej osobom niepełnosprawnym celu likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,
- liczba dostosowanych budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- liczba projektów w ramach Programu wyrównywania różnic,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,
- liczba osób niepełnosprawnych, która otrzymała wsparcie w ramach zadań z zakresu rehabilitacji społecznej realizowanej przez powiat,
- liczba osób z niepełnosprawnościami, którym wypożyczono sprzęt w ramach wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego,
- liczba wydanych decyzji umieszczających w domu pomocy społecznej oraz kierujących do ośrodków wsparcia środowiskowych domów samopomocy,

3. Pomoc dla seniorów.

Wskaźniki:

- liczba ukazanych informacji / podjętych działań na temat zdrowego stylu życia,
- liczba przedsięwzięć społeczno - kulturalnych, w których brały udział osoby starsze,
- liczba osób starszych korzystających z pomocy wolontariuszy,
- liczba miejsc opieki długoterminowej dla starszych osób niesamodzielnych,
- liczba klubów seniora,
- liczba utworzonych domów dziennego pobytu, obiektów rehabilitacji,
- liczba projektów współfinansowanych z Unii Europejskiej dla osób starszych.

Cel szczegółowy 5.1 .

Działania:

1. Wspieranie istniejących podmiotów ekonomii społecznej, organizacji pozarządowych.

Wskaźniki:

- ilość zleconych zadań publicznych,
- środki finansowe przekazane na rzecz działalności WTZ, ZAZ,
- ilość przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

4. Wdrażanie Strategii

4.1. Monitoring i aktualizacja

Realizacja strategii odbywać się będzie poprzez wykonanie poszczególnych celów strategicznych i zaplanowanych działań. Głównymi podmiotami, między którymi powinna odbywać się współpraca w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sztumskiego są:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie,
2. Ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu sztumskiego,
3. Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie z/s w Dzierzgoniu,
4. Policja,
5. Sąd Rodzinny,
6. Organizacje pozarządowe.

W miarę oceny przebiegu realizacji dokumentu wskaźniki będą mogły zostać poddane weryfikacji, bądź zostaną zidentyfikowane nowe, ze względu na szereg czynników zewnętrznych pojawiających się w trakcie prowadzonych działań np.: zmieniające się przepisy prawne, pozyskiwane środki finansowe.

Koordinatorem prac związanych z wdrożeniem niniejszej Strategii będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie. Informacja na temat realizacji Strategii oraz osiągniętych wskaźników przygotowana będzie corocznie, w formie sprawozdania przedkładanego Radzie Powiatu w Sztumie wraz ze sprawozdaniem z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

4.2. Źródła finansowania

Cele i działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych zawarte w niniejszej Strategii wymagają odpowiedniego finansowania.

Źródła, dzięki którym zaplanowane działania możliwe są do realizacji to:

1. Budżet Powiatu Sztumskiego.
2. Budżet gmin na terenie powiatu.
3. Dotacje budżetu Państwa na realizację zadań własnych i zleconych.
4. Fundusze Unii Europejskiej.
5. Środki pozyskiwane w ramach programów resortowych oraz grantów.
6. Wsparcie ze strony organizacji pozarządowych.

ZAKOŃCZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sztumskiego na lata 2023-2028 jest dokumentem wskazującym cele i kierunki polityki społecznej powiatu sztumskiego w zakresie pomocy społecznej. Należy jednak pamiętać, że dokument ten nie daje konkretnego przepisu, a jedynie naprowadza i sugeruje, jakie działania należy podjąć, by zniwelować niepożądane zjawiska społeczne. Założeniem Strategii jest wskazanie na podstawie zdiagnozowanych potrzeb - obszarów do pracy samorządu, poprawy poziomu świadczonych usług społecznych. Strategia ma charakter otwarty co oznacza, że w czasie obowiązywania jej zapisów poszczególne elementy i działania mogą być modyfikowane i dostosowywane do aktualnie panującej sytuacji społecznej.

UZASADNIENIE

Opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do zadań własnych powiatu zgodnie z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

W związku z powyższym, podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.